

Nekoliko drugih žensk, ki so imele poškodovane copate na nogah, je prikrevsalo bliže; tole po otrok napol nagih malih deklic, so mrgele okrog in nedvomno so bile med njimi štiri Giacintine. Vse so si bile s svojimi črnimi, zmrišenimi lasmi tako podobne, da bi jih bile mogle le matere razpoznati. Bilo je kakor bohotno razraščanje revščine, kakor taborišče bede na solncu, sredi na tej veličastni nesrečni cesti, katero so obroblyale nedograjene, že v razvaline razpadajoče palače.

zmožnosti se oklepa ljudi, ki so očitni lumpi in nepoštenjaki. Eden izmed teh svetovalec carjevih je čudodelni menih Griška Razputin. Glasilo Burzeva »L'Avenir« ima o Razputinu iz Peterburga naslednje poročilo: »Po 1. 1906., v času reakcije, se je pričel dvigati črni zmaj klerikalizma pod zaščito Stolipinova in drugov. Duhovščini se je zahotelo po ojačenju svojega političnega vpliva. Na čelu duhovščine je stal v tem času škof Hermogen iz Saratova, mračen fanatik, človek brez vseh pravnstvenih načel v polit. in družabnih vprašanjih. Izmed duhovščine se je pa vendar odlikoval po precejšnji nadarjenosti, ker ruska duhovščina slovi vsled svoje absolutne nezmožnosti. Kmalu je potrebovala vlada njegovo sodelovanje. Slučaj je nanesel, da si je pridobil v najkrajšem času neomejen vpliv v državi, kakor tudi njegov sodelavec Iljodor. Njegova politična moč ni prekašala le one guvernerjev, celo ministre in najvišjo cerkveno oblast, sveti sinod je preziral. Hermogen in Iljodor sta dobila v Peterburgu »prijatelja«, s pomočjo katerega sta postala na mah močnejša od Stolipina in najvišjega prokuratorja svetega sinoda. Ta »prijatelj« ni bil nihče drugi nego »čudodelni menih« Griška Razputin, neveden, sirov človek. Ta rokovnjač je pa imel vsled nekih organskih posebnosti brezmejne vpliv na žensko »visokih« krogov, zlasti na ono pri dvoru. Časte ga kot preroka, kot božanstveno bitje, in žensko mu je bilo vdano uprav suženjstvo. Soproga carja, Aleksan. Fedorovna, si ga je izvolila kot posebnega zaščitnika. Tako je postal Razputin najvažnejša politična oseba v Rusiji. Nikolaj II. je z največjo uslužnostjo izpolnjeval vsako njegovo željo, Stolipin se je tresel pred njim in se potegoval za njegovo naklonjenost. Kokovcev in drugi ministri se pomenjujejo ure in ure z njim o političnih zadevah. Razputinov svetovalec pri vseh političnih zakonitostih je poljedelski minister Krivošejin, poglavar »Ruske ljudske zveze«, s katero je car v zvezi in katero podpira z denarjem iz svojega dispozicijskega fonda, s takozvanim »temnim« denarjem.

Razputinova zvesta zaveznika, Hermogen in Iljodor, sta se pa pred kratkim sprla. Hermogen je namreč pri svojem obisku v Peterburgu natančneje spoznal razbojniško gospodarjenje, na podlagi katerega si je pridobil Razputin politično moč. Še celo Hermogen, ki se ne odlikuje po tankovestnosti, je bil osupnjen, ko je ugledal ta prepad umazanosti, propalosti in nepravne življenja. Prepripi so naraščali in Razputin se je čutil globoko užaljenega. Ali zdaj je dobil Razputin dva močnata zaščitnika: carico in carja. Tekom 24 ur sta izginila Hermogen in Iljodor s prizorišča. Med samostanskim zidovjem premišljujejo sedaj stanovitnost dvorske naklonjenosti in kujeta maščevalne naklepe. Hermogen in Iljodor pa imata tudi politične prijatelje, ki so pričeli sedaj politično vojno proti Razputinu, o katerem je pričelo pisati slednjič tudi časopisje. Listom so hitro zaprli sapo. Zadeva je prišla tudi pred durno, kjer pa njeno rešitev silno zavlačujejo. Voditelj oktobristov Gučkov je javno izjavil, da Razputinovo početje ne omadežuje le čistosti cerkve, temveč tudi ono predstola. V svojem govoru je dejal: »Kje se je skrivala cerkev v času, ko se je na Ruskem odigravala strašna drama, ki je nastala vsled Razputinovega početja? ... Na kak način je dosegel ta človek svojo centralno pozicijo, svoj vpliv, da se mu klanjajo najvišje državne in cerkvene oblasti?« Na ta očitanja ni vedel najvišji prokurator »svetega sinoda« Sabler drugače, kakor nekaj jecajočih besed. Cerkevni dostojanstveniki, združeni v »svetem sinodu« so priskočili Sablerju na pomoč ter mu izročili zahvalno addresso, v kateri ostro napadajo tretjo durno. Ravno isti dan, ko je sinod dumal takorekoč odrekal pravico vmešavati se v te stvari, se je vrnil Razputin s svojega »dopusta«. V kočiji se je peljal po ulicah Peterburga in izstopil v enem izmed svojih stanovanj, kjer so ga že pričakovale »dame« in ga slovesno sprejele.

NOVICE.

***Novo razkritje o krščansko-socialnem ministru dr. Weisskirchnerju.** »Wiener Sonn- und Montagszeitung« pripoveduje o dr. Weisskirchnerju čedno dogodbico, ki dokazuje, da je znal dr. Weisskirchner svojo oblast kot minister izrabljati prav krepko v svoje osebne namene. List piše: Nesramni napadi dr. Weisskirchnerja in njegovih najintimnejših somišljenikov na »Wiener Sonn- und Montagszeitung« in zlasti na umrlega ustanovitelja tega lista nas silijo, da dvignemo zastor izpred dogodkov, ki so prav prikladni, da pokažejo gospoda dr. Weisskirchnerja v njegovi pravi luči. Da se bo stvar umela, moramo najprej omeniti, da so bili lastniki lista za časa Weisskirchnerjevega ministrovanja tudi solastniki tovarne za žarnice v Watt. Ko je sedaj »Wiener Sonn- und Montagszeitung« nekatere nastope trgovskega ministra dr. Weisskirchnerja najstrožje obsodila, je dal trgovski minister lastnike lista obvestiti, da bo dobavne pogodbe vseh njemu podrejenih ali pa njegovemu vplivu dostopnih oblasti s tovarno za žarnice »Watt« razveljavil, če ga bo list še nadalje napadal. Na tak način je dr. Weisskirchner zlorabljal poverjeno mu uradno oblast, zvesti oni metodi po kateri zna krščansko-socialna stranka z zlorabo in izsiljevanjem javno oblast izkoriščati v svoje osebne svrhe. Minister dr. Weisskirchner je torej svojo oblast zlorabljal, da se je branil pred časnikarskimi napadi! Ali naj dobava žarnic za državne oblasti zavisi samo od dobrega blaga in cene ali naj bo odvisna tudi od tega, če dejanja ministra kak časopis hvali ali graja? Ali ni taka grožnja očitno hudodelstvo izsiljevanja in zlorabe uradne oblasti?

***Za predsednika izvrševalnega odbora mla-doeške stranke** je bil izvoljen kot naslednik umrlega dr. Škarde dr. Jos. dr. Kramar.

***Nezgodna na Hochschwabu.** O nezgodi na Hochschwabu poročajo, da so našli nadaljni dve trupli, enega moškega in eno damo. Truplo dame je identično z učiteljico Knoll, dočim o drugem še niso mogli dognati identitete.

***Nenavadna volilna reklama.** V Belgiji bodo 2. junija volitve v poslansko zbornico.

Marx je imenoval Belgijo paradiz kapitalistov, a Belgija je tudi paradiz farjev, kakor jasno kažejo protiklerikalni volilni plakati, ki so sedaj razobešeni po cestah belgijskih mest. Ti plakati so zemljevidi, na katerih so narisani črni krogi različne velikosti, ki majo v sredi številko. Ti krogi s številkami kažejo število samostanov po brabantskih vaseh in mestih. Najvišje število samostanov ima glavno mesto Bruselj, namreč 65. Ako se pa prištevajo še samostani v okolici glavnega mesta, naraste število na 152. Nobena vas ni tako majhna, da ne bi bilo v njej še prostora za kak samostan. V brabantski provinciji, ki šteje poldrug milijon prebivalcev in 345 občin, ni nič manj kakor 582 samostanov. »Zemljevid« okraja Hemegan je tudi zelo čeden. 472 samostanov se šopiri v njem. Mesto Tournai šteje 35.000 prebivalcev in 35 cerkvenih družb. Neka vasica ima 3000 prebivalcev in 9 samostanov. Slični »zemljevidi« bodo v kratkem izšli tudi še za ostale province.

***Velikanska sleparija z delnicami v Parizu.** Po vzoru sleparskega bankirja Pochette je izdajal neki Joannay v Parizu delnice družb, ki sploh ne eksistirajo, obljubljajoč pri tem visoke dividende. Nasledlo mu je neštevilno žrtev doma in v inozemstvu. Škoda, ki jo občinstvo trpi, znaša približno 5 milijonov kron. Nasprotno pa je član nadzornišтва izjavil napram nekemu poročevalcu, da je imela banka Joannay & Co. v preteklem letu čistega dobička 230.000 frankov, vsled česar se torej sploh ne more govoriti o kakem deficitu.

***Scottova ekspedicija na južni tečaj.** Angleško časopisje je jako razočarano nad slabim napredkom Scottove ekspedicije na južni tečaj. Časopisje naglašja, da je šlo Scottu zgolj za znanstveno raziskavanje antarktike in ne toliko za doseg južnega tečaja, kar pa ne odgovarja resnici, ker je bila izrecna svrha Scottove ekspedicije doseg južnega tečaja. Poročnik Shackleton pa je izjavil napram sotrudniku »Evening Standarda«, da je po njegovem mnenju Scott južni tečaj že dosegel. Natančnega dokaza za to seveda ni podal.

Ljubljanski občinski svet.

Ljubljana, 2. aprila 1912.

Župan dr. Ivan Tavčar odvarja ob 6. uri sejo in konstatira sklepčnost. Odsotnost je opravil obč. svet. Bončar.

Naznanila predsedstva.

Praškemu županu dr. Grošu je župan čestital na izvolitvi za župana. Glede na vprašanje obč. svet. Marinka zaradi nezdravih razmer okolo tovarne za lep se je zadeva preiskala in se po možnosti uredi. Mestna hranilnica je poslala dopis, da je nje predsednik Trnkoczy, podpredsednik Pavlin, članj ravnateljstva so Milohnoja, Kollmann in dr. Triller; namestnika sta Reisner in Višnikar. Zveza hišnih posestnikov v Berlinu je poslala povabilo, da se občinski svetniki udeležijo kongresa ob 8. do 12. maja. Župan je izdal okrožnico, da smejo akte od mestnih uradnikov zahtevati le načelniki odsekov, občinski svetniki pa smejo zahtevati pojasnila le potom župana ali podžupana. Dr. Windischer je odložil članstvo obrtnega preiskovalnega urada, ker sme izvoliti občinski svet člana samo iz svoje srede. Zapisnik se je odobril.

Poročila personalnega in pravnega odseka.

Poročevalec Višnikar: Albin Tertschek je umrl v Berlinu in zapustil občini 10.000 K; to se je zgodilo že 20. novembra l. 1893. Med tem pa se je Tertschekova vdova vdrgniti poročila in nje mož zahteva delež od volila. V tej zadevi se zopet pooblasti berlinski odvetnik dr. Katz, da poroča o njej.

Nato poroča poročevalec o ustanovitvi občinskega poravnalnega urada, ki posreduje med strankami. Ker bi imel poravnavni urad mnogo posla in ker bi ga moral voditi spreten pravnik in ker za poravnavni urad vsled bližine sodišč ni neobhodno potreben, zato predlaga poročevalec, da se v Ljubljani ne ustanovi poravnavni urad za sedaj.

Obč. svet. dr. Detela obžaluje, da je dano občinskim svetom na voljo ali urad sprejmejo ali ne. Poravnavni urad bi se moral ustanoviti obvezno. Govori za ustanovitev poravnalnega urada, ki bi omejil pravičanje med ljudmi.

Obč. svet. dr. Triller: Zakon zaradi posredovalnih uradov se nanaša pred vsem na deželo, ker so tam zlasti spori zaradi zemljišč. V mestu pa so pravde večinoma zaradi denarja. Pravd zaradi razžaljenja časti pa ne bo odpravil posredovalni urad. Posredovalni urad bi veljal občino 20.000 K do 30.000 K, za kar nimamo pokritja. Počakajmo torej, kako se obnesejo poravnavni uradi drugod.

Poročevalec Višnikar zagovarja odsekov predlog.

Obč. svet. dr. Zajc želi, da se glasuje najprej o dr. Detelovem predlogu.

Za dr. Detelov predlog glasujejo samo klerikalci, za odsekov predlog vsi drugi občinski svetniki.

Prošnji Uršule Kalin za izbris služnosti za kopanje gline na njeni posesti se ugodi.

Matija Debeljakova ustanova se podeli Janezu Cadežu, dijaku v Kranju.

Obč. svet. dr. Pippenbacher poroča o pritožbi Uršule Marinko in Karla Kačarja zoper neko odredbo tržnega nadzorstva. Predlaga v imenu policijskega odseka, da se pritožba zavrne kot nedopustna.

Obč. svet. dr. Zajc izjavi, da glasuje njegov klub proti poročevalčevemu predlogu.

Odsekov predlog se sprejme z vsemi proti klerikalnim glasovom.

Ko je bilo glasovanje o tem predlogu že pri kraju, se dvigne dr. Zajc z velevažnim obrazom in pravi, da je bilo glasovanje nepravilno, ker so glasovali tudi člani magistratnega gremija. Veselost je zbudilo, da je bil med temi glasovateli tudi — dr. Zajc sam. Ko so se člani gremija odstranili obenem z dr. Zajcem, ki je bil videti nenavadno srečen vsled svoje iznajdenosti, se je vnovič glasovalo s prejšnjim vspehom.

Poročila finančnega odseka.

Poročevalec Milohnoja poroča o prošnji trg. in obrtne zbornice za določitev prispevka za zbornične prostore. Sklene se, da se trgovski zbornici izplača 70.000 K, plačljivih po 2000 K v 35 letih.

Nujno se je obravnavalo o dopisu deželne vlade z ozirom na znesek, ki bi ga prispevala občina za poddržavljenje mestne policije. Poročevalec predlaga, da ostane policija v rokah občine, kakor je bila in naj torej občina naprosi deželno vlado, naj ne predloži tozadevnega zakona v sankcijo, ker se ne bo dosegel sporazum med občino in vlado.

Obč. svet. Staudacher zagovarja stališče vlade.

Obč. svet. Kristan: V zadevi poddržavljenja mestne policije se hoče nasilno oktroirati krivična svota, zato moramo odločno protestirati proti poddržavljenju.

Odsekov predlog se sprejme proti nemškim in klerikalnim glasovom.

Obč. svet. Reisner poroča o prošnji konzorcija mizarjev za doplačilo za mizarska dela v šoli na Prulah. Predlaga, da se ugodi prošnji le deloma.

Obč. svet. Rojina predlaga, da se ugodi prošnji popolnoma.

Poročevalec obč. svet. Reisner zagovarja odsekov predlog.

Rojinov predlog se odkloni, odsekov se sprejme.

Poročevalec obč. svet. Milohnoja poroča o prošnji Mart. Snoja in drugih za najem mestne senožeti. Prošnji se ugodi za dobo petih let in za letno najemnino 200 K.

Hišni posestniki Rozi Till se dovoli odstop prednosti nekemu posojilu na njeno hišo.

Povodom strelne tekme planinskih polkov v Ljubljani se določi do 800 K za darila častnikom in do 400 K za darila moštvu domobranskega polka št. 27.

Povodom planiske avtomobilne tekme se določi darilo 500 K.

Stavbnega odseka poročilo.

Poročevalec obč. svet. Štembov poroča o prečnjah za razdelitev parcel in o dopisih magistrata glede izpremembe regulacijskega načrta za nekatere ceste v okolici nove c. kr. državne obrtne šole ter delne regulacije Tržaške ceste ob viški meji. Odsekovi predlogi so se sprejeli soglasno.

Poročili odseka za olupšavo mesta.

Poročevalec obč. svet. Mally poroča o županovem dopisu glede na gospodarstvo v gozdih podturske graščine ter glede na razpis službe gozdarskega pomočnika. Sprejeli so se razni predlogi glede na boljše oskrbovanje gozda in glede na nastavljenje gozdarskega pomočnika. Gozdarskemu nadsvetniku Rubbii se je izrekla zahvala za njegove nasvete. Duplejni kostanji v Lattermanovem drevoredu naj se zabetonirajo. Gozdarski pomočnik mora imeti državno skušnjo gozdarske šole (dodatni predlog obč. svet. Pammerja).

Park ob Bleiweisovi cesti se imenuje Trubarjev park. (Klerikalci so glasovali proti).

Poročili direktorija mestne elektrarne in me-

stnega vodovoda.

Poročevalec obč. svet. Reisner poroča o izpremembi voznega reda ter reviziji tarifov cestne elektr. železnice v Ljubljani. Družba, ki je lastnica tramvajske železnice, želi, da bi se vršil promet namesto vsakih 7 in pol minut vsakih 15 minut. Obenem se mora rešiti tudi revizija tarifov, ker je od zadnje revizije poteklo za sleherni revizijo določenih 10 let. O tej zadevi se bo sklepalo na prihodnji seji.

»Pevska župa za Ljubljano« prosi za brezplačno električno razsvetljavo; prošnja se je odklonila.

Župan zaključi sejo ob pol devetih; nadaljevanje seje bo 10. aprila ob 6. zvečer.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Deželni odbor in ljudski žepi.** Ker smo po pravici ocenili zločinsko namero klerikalnega deželnega odbora, da naprti revnim ljudskim slojem novo občinsko naklado na vrat, je v »Kat. tiskarni« ogenj v stehi. »Slovenec« skuša olupšati postopanje svojih gospodov, ki obračajo ljudske žepce, ampak pri tem poslu ima, to je treba povedati, zelo nesrečne roke. Najprvo si pomaga iz zadrege, češ da je tudi liberalni deželni odbor izdal l. 1904. enako »pametno« okrožnico. Ampak ta zagovor med pametnimi ljudmi kaj malo zaleže, ker vsi vemo, da so bili liberalci v deželnem odboru do pičice enaki tiči, kakor so njih klerikalni nasledniki, in sedanjí deželni odbor ne opere svojega atentata na ljudske žepce s komodno izjavo, da je sledil liberalnemu zgledu. — Z izgovorom, da deželni odbor hoče omejiti pijančevanje, si ne upa prav na dan, ker je odbor v svoji okrožnici temu »argumentu« sam izbil dno; tam pravi čisto očitno, da naj se vpelje naklada, da se znižajo direktivni davki. Vpelje naj se davek na tiste, ki nimajo nič, da se lahko odpravi ali zmanjša davek tistih, ki kaj imajo. Zakaj eno je gotovo: da bodo plačevalci naklado na žganje nemanili in bogatini, vsi v enaki meri, dočim je pri direktnih davkih vsaj to, da plača tisti več, ki več ima. Zato je bora in zlagana trditve, da hoče deželni odbor pomagati z naklado malim kmetom. Ravno kmet in delavec, ki ju že sedanje davščine tarejo na vso moč, bosta najbolj prizadeta, dočim si bodo veliki posestniki, tovarnarji, trgovci in rudniška gospoda veselo in zadovoljno meli tolste roke. Če bi bili klerikalci kmetje v resnici pri srcu, jim lahko takoj pomagajo: kar diferenciacijo občinskih doklad naj sklenejo, pa bo kmet (tako) prestejše dihal, kar določijo naj, da bodo najnižje stopnje direktnih davkov proste občinskih doklad in da se višje stopnje v izdatnejši in progresivni meri pritegnejo, pa se odvali težka butara s kmečkih pleč! Ampak te zahteve, ki jo je naša stranka že ponovno izrekla v interesu revnejših slojev, klerikalci nečesto izpeljati, ker jim ni do ljudstva nič in ker delajo slepo vse, kar jim ukaže velika gospoda!

— **»Socialno demokratski škandalj v dunajskem občinskem svetu«.** Pod tem zaglavjem prinaša zadnja številka v Krškem izhajajočega zakonatega tednika »Sloge«, ki ne ve, je-li ptič ali miš, naslednje vedeuhovito poročilo: »Pri posvetovanju o stanovanjih za tramvajske uslužbence v dunajskem občinskem svetu so socialno-demokratski poslanci vzpiorili velike škamdale. Vsled tega so bili poslanci Winarsky, Schulmeier ter liberalca Neustadt in Schwarzhiller od seje izključeni.« Možaku, ki kuje take gorostasne kozlarije, svetujemo, naj gre sedaj v velikonočnem tednu malo vase, bo najbrže spregledal ter do vratu zardel nad veliko budalostjo, ki mu uhaja izpod peresa. Če mu je milost božja posebno naklonjena, še morda navsezadnje tudi uvidi, da ni rojen za žurnalista ter prepusti ta posel drugim poklicanejšim faktorjem.

— **Volitev v okrajno bolniško blagajno v Novem mestu.** Pri volitvi v novomeško okrajno bolniško blagajno, ki so se vršile v nedeljo dne 31. marca ob 11. uri dopoldne pri izredno živalni udeležbi, so dobili člani novomeške podružnice »Vzajemnosti« veliko večino tako v načelstvu, kakor tudi v nadzorstvu in v razsodišču. Odletel pa je iz odbora lekarnar Bergmann, pod katerega večletnim predsedstvom so se godile pri okr. bol. blagajni neverjetno čudne stvari. Smrad tedanjih koruptnih razmer je še dandanes tako močan, da bo gotovo zanimal tudi na stvari sami nezainteresirano javnost, zato bomo prihodnje dni enkrat, podprti z nepobitnimi številkami, objavili takratno sebično in nepostavno poslovanje.

— **O manji novomeških klerikalcev po mučeniških gloriolah.** Pred nedavnim časom se je moral novomeški davčni upravitelj gospod Aumann, ki je poleg tega tudi eden izmed najzagrizenejših klerikalcev novomeških, zagovarjati pred sodnijo, ker je bil obdolžen, da je žalil nekega sodniškega funkcionarja na uradni časti. Obravnava je izkazala, da je obtožba neutemeljena in obtoženec je bil popolnoma oproščen. Vsa ta zadeva je sama na sebi jako malenkostna, toda klerikalci ovijajo na tej podlagi okrog davkarjeve glave žarko gloriole velikega svetništva in mučeništva ter mu prihajajo od vseh strani in iz vseh krajev z urno-besno hozano nasproti. Davčni sluga in zvesti prodaja g. Pristav zavida svojega gospodarja za to nezasluženo slavljenje, zato premišljuje moč in dan, kako bi tudi sam prišel do tako slavljenega mučeniške gloriole. Ker si je tudi sicer v splošnem postavil svojega šefa za vzgled, mora seveda tudi v dosegu tega specialnega stremljenja stopati po stopinjah, katere je že hodil njegov vzor. In tako se je začel ta doslej popolnoma korekten mož na svoja stara leta s silno vehemenco zaganjati v političen boj ter se v tem boju posluževati nepoštenih sredstev. Ker mu le bdi šefova slava neprestano pred očmi, ni prav nič čudno, da se spozabi v svoji zaslepljeni gorečnosti tako daleč, da napade popolnoma mirnega člana novomeške »Vzajemnosti« z nazoni: »abgekratzer Geschäftsman«, da mu razun tega prav po klerikalni maniri grozi, pripraviti ga ob kruh itd. G. Pristav naj le nadaljuje boj s tako nizkotnim orožjem, prizadeti bo vsled tega prav tako mirno spal kakor doslej, obljubuje mu pa, da mu gre z največjim veseljem na roko pri njegovih visokih stremljenjih in da mu bo v najkrajšem času pomagal splesti venec dragoce-nih lavoric. Če bo ta venec malo težji kakor njegovega šefa puhla gloriola, če bo med listi tudi mnogo bodočega trnja skritega, to naj pripiše ta vrli klerikalni gorečnik svoji brezprimerni neolikanosti in podivjanosti na račun.

— **Ildrija.** Socialistično društvo »Naprej« v Ildriji je imelo minolo nedeljo svoj redni letni občni zbor. Zbora se je udeležilo precejšnje število članov. Načelnik sodrug Straus otvoril zbor ter naznani sledeči dnevni red: 1. Poročilo odbora: a) načelnika, b) tajnika, c) blagajnika, d) revizorjev. 2. Volitev odbora. 3. Organizacija in taktika. 4. Slučajnosti. Načelnik sodr. Straus navede kratek pregled društvenega delovanja v minolem letu ter konstatira lepe uspehe pri volitvah v državni zbor in mestni zastop, kakor tudi več drugih uspehov, ki jih je društvo doseglo v korist idrijskega delavstva bodisi že sedaj bodisi za poznejše čase. Nato poda tajnik sodrug Leopold Bolah tajniško poročilo, iz katerega posnamemo: Društveni odbor je imel v minolem letu 24 sej, 6 volilnih in 5 političnih shodov v Ildriji in 3 v okolici ter 2 konferenci. Društvo je nameravalo prirediti tudi dva izleta, ki sta se pa iz gotovih vzrokov opustila. Blagajnik sodr. G. Bezeljak poroča o stanju blagajne: društvo ima 162 članov, izmed katerih pa niso vsi redni kot bi morali biti. Dohodkov je imelo društvo 785 K 82 vin., izdatkov pa 675 K 99 vin. Dohodki so v znesku 630 K izredni, kajti pri članarini 10 vin. na mesec so dohodki le majhni. Izdatki pa so vsled volitev in pogreba pokojnega sodruga Kokolja do te višine narasli. Računski preglednik sodr. S. Kogej poroča, da so bili računski redno vsak mesec pregledani, da je vladal v blagajni vzoren red vsled česar predlaga odvezo odboru, ki je bila tudi sprejeta. Pri volitvi se izvolijo sledeči sodrugi: Iv. Straus, Leop. Alič, Leop. Bolah, Iv. Gantar in Iv. Bezeljak v načelstvo, sodr. Fr. Peternel, Val. Rupnik, Iv. Molek, Ant. Krašna, Tom. Brus za odbornike, sodr. Iv. Kogej in Iv. Medvedič za računski preglednika. O organizaciji in taktiki poroča obširno sodr. Straus ter stavi tozadevne predloge v reorganizacijo društva. Ti predlogi se soglasno sprejmo. Pri tej točki govori še sodr. Alič, Sinkovec in Brus. Pri zadnji točki se izvolijo delegati za revirno konferenco, in sicer sodr. Alič, Peternel in Filipič. Na to je predsednik zaključil občni zbor ob 11. uri dopoldan.

— **Vpeljava brzojavnih pisem.** S prvim aprilom so se za poskušnjo vpeljala t. zv. brzojavna pisma. Brzojavna pisma so brzojavke, ki se med nočnimi urami brzojavnim putem posredujejo do naslovne kraja, ako se na istem nahaja brzojavni urad s celonočno ali polnočno službo, sicer pa do naslovnemu kraju najbližje ležečega brzojavnega urada s tako službo (prehodni urad), kjer preidejo kakor navadna pisma na pošto službo. V okrožju tr-

ženskega ravnanja se nahajajo sledeči državni brzojavni uradi z nočno službo in sicer: Opatija, služba do polnoči, Gorica, Ljubljana I, Pola I, in Trst I celodnevna služba. Brzojavna pisma se morejo oddajati le na onih krajih, v katerih se nahajajo brzojavni uradi, ki so do 10. ure zvečer splošnoemu prometu odprti; sprejemanje teh brzojavk se izvršuje le od 7. zvečer do 10. ponoči, in izključno pri linah. V krajih, kjer se nahajajo razven glavne brzojavne urade s službo do 10. ure, ure meje službo, morejo se oddajati brzojavna pisma od 7. naprej tudi na slednjih uradih. Železniški brzojavni uradi nimajo z brzojavnimi pismi nikakega opravila. Od posebnih znakov je dopusten le znak »poštno ležec« (poste restante), vendar mora biti ta označba vedno popolnoma izražena, toraj konvencionalni znak »G P« ni dopusten. Brzojavna pisma mora odpošiljatelj opremiti s pristojbini podvrženim znakom »L T«, kateri znak je postavljen neposredno pred naslov; ako se brzojavno posredovanje ne more izvršiti do naslovnega kraja, temveč le do kakšnega prehodnega urada, mora biti razven tega v naslovu ta kraj izrečno naveden. Določitev prehodnega urada je izključno zadeva odpošiljatelja. Ako na naslovnem kraju ni poštne urada, mora vsebovati naslov tudi oddajni poštni urad. V vseh slučajih je postaviti ime naslovnega ali prehodnega urada v naslovu na zadnje mesto. N. pr. »L. T.« Fran Hulka Prikopi 12 Praga. »L. T.« Fran Stöger Puntigam (naslovni kraj) Gradec (prehodni urad). »L. T.« Josip Kovač Sostro (naslovni kraj) pošta Hrušica (poštni kraj) Ljubljana (prehodni urad). Besedilo brzojavnih pism mora biti sestavljeno v prostem jeziku. Pristojbina brzojavnih pism znaša 1,5 v od besede, najmanj 60 v od brzojavke, tako da se pristojbino za zgornj zaokroži na 10 deljivo število; ta pristojbina krije tudi stroške poštne posredovanja. Oddaja brzojavnih pism po naslovnih poštinih uradih se izvršuje po predpisih za oddajanje navadnih pism. Ekspresna dostava se ne izvršuje. Nevročljiva brzojavna pisma se obravnavajo slično navadnim, pošti predanim, toda nevročljivim brzojavkam. Zapošiljanje brzojavnih pism se izvršuje le poštunim putem (n. pr. ako je prejemnik odpotoval); pri zapošiljanju sličnih brzojavk čez avstrijsko ozir. lichtenšteinsko mejo veljajo za navadna ne frankirana pisma.

— **Nova telefonska centrala v Ljubljani.** Kakor slišimo, je akcija za novo telefonsko centralo in za novo omrežje v polnem tiru in je utrditi, da bodo do avgusta vsa dela dokončana. Saj je že skrajni čas, da se odpomore kričeš telefonski mizeriji v Ljubljani, ki je občutna ovira vsega prometa.

— **Tujski promet v Ljubljani:** Meseca marca je prišlo v Ljubljano 5823 tujcev (1128 več kakor meseca februarja in 885 več nego lani meseca marca). Nastanilo se je v hotelu »Union« 1445, »Slon« 1264, »Lloyd« 470, »Cesar avstrijski« 262, Južni kolodvor 159, »Štrkelj« 132, »Tratnik« 105, in v ostalih gostilnah in prenočiščih 1637 tujcev. Bilo je s Kranjskega 1356, iz Dunaja 973, iz slovenskih dežel 1170, iz dežel češke krone 198, iz drugih avstrijskih dežel 1181, iz Ogrskega 163, iz Hrvaške in Slavonije 296, iz Bosne in Hercegovine 56, iz Nemčije 145, iz Italije 104, iz Rusije 24, iz Anglije 4, iz Rumunije 9, iz balkanskih dežel 61, iz Rumunije 3, iz drugih evropskih dežel 33, iz Severne Amerike 5 in iz Azije, Afrike in Avstralije 7 tujcev.

— **S trebuhom za kruhom.** V ponedeljek se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 152 Macedoncev in Bolgarov in 240 Hrvatov. 60 Hrvatov je šlo v Inmost, 20 pa v Rudolfovo. — Na Dunaj je šlo 200, v Budimpešto 107, v Zagreb pa do 200 Italijanov.

— **Velike tatvine v šentruperski okolici na Dolenjskem.** V noči od 19. na 20. marca t. l. je bilo v St. Rupertu, Antonu Sedlarju, ukraden 5 vedrov vina in orodja, kakor svedra in klavira. Tatovi so zvrtili v steno veliko luknjo in tako prišli v klet. Pri tem ravnanju je zgubil tat na licu mesta žepni nož. Dne 21. m. m. ponoči pa je zopet neznan storilec ukradel Janezu Kurentu iz Kamne dva piskra slanine ter dve konjski odeji (koca). Vse te stvari je ukradel iz zaprte hiše in kuhinje. Tudi je bilo v več bližnjih krajih meseca marca vlomljeno, a tatovi vedno pregnani. V obližju St. Ruperta ležečih vaseh so neznan tatovi to leto pri mnogih posestnikih pokradli pri hišah se nahajajočo perutnino in to v velikem številu, kakor tudi več denarja. Skupna škoda teh tatvin znaša nad 1000 K. Orožništvo je vedno poizvedovalo, a storilec ni moglo priti na sled. Poizvedbe o zadnjih dveh tatvinah, namreč stopinje na blatni poti in najdeni nož, so pa odkrile storilec. V vasi Hom je patrulja srečala dečka, kateri je nesel materi na njivo steklenico vina. To vino je dečku patrulja odvzela in ga dala okradenemu Sedlarju, ki je bil navzoč pri poizvedbah. Ta je takoj konstatiral, da je to njegovo ukradeni vino. Deček je peljal orožnike na njivo. Mati dečka, Ana Štrkelj, pa se je zagovarjala, da je to vino njej prinesel sin iz Mokronoga. Poizvedbe, po takem vinu in kupcu so se popolnoma izjavile. Ko je Ani Štrkelj orožništvo dokazalo, da so poizvedbe po vinu v Mokronogu brezuspešne, je priznala, da je vino isto noč prinesel še večkrat kaznovani Jože Nečimer, ki živi z Marieto Brčar v Homu. Hišna preiskava pri Brčarjevi je bila brezuspešna, pač pa je priznala, da sta sod vina prinesla v usodni noči Jože Štrkelj star. in mlajši iz Brega, pripomnila, naj ga Nečimer spravi in da naj o tem molči. Ana Štrkelj pa je potem povedala, da je Nečimer k njim v dveh vrečah prinesel slanino. Vsi udeleženci so priznali tavnino, pač pa se izgovarjali, da je pravi povzročitelj Jože Nečimer. Orožništvo je sedaj oba Štrkelja, Marieto Brčar in Ano Štrkelj spravilo pod ključ. Jože Nečimer je pa neznan kam pobegnil. — V bližini tih vasi je bilo v letu 1911 do 100 mernikov žita raznovrstnim posestnikom, po sedaj še neznanim storilcem ukradeni. Tudi te tatvine, kakor pravijo priža-

deti, je storila ta tatinska družba. Glavarja družbe Jož. Nečimra orožništvo zasleduje.

— **Kinematograf »Ideal«.** Danes zadnji dan izbranega spreda. Posebno je omeniti varietetno sliko »Junato«, Moric, bančni sluga in ameriško veseloigro »Le ne tašče!« Popoldan dijaške predstave po znižanih cenah, ker ostane kinematograf v četrtek, petek in soboto zaprt.

Stajersko

— **Hrastnik.** Nedeljski rudarski shod se je vršil ob ogromni udeležbi. Točno ob 3. uri je otvoril sodrug Malovrh kot sklicatelj shod. Sodrug Malovrh je nato poročal o odgovoru trboveljske družbe in o konferenci, ki se je vršila dne 29. marca v Trbovljah. Ožigosal je nesramno postopanje družbe, ki ima svoje delavce, iz katerih je že izmogočala toliko milijonov, za lenuhe. Predlagal je resolucijo, ki so je sklenili delegati v Trbovljah. Položaj je bil tak na shodu, da je bilo pričakovati, da delavci ne sprejmejo te drohtinice. Sele ko je sodrug Malovrh razjasnil, da s tem započet boj ni končan temveč, da se bo nadaljeval še vztrajnejše kakor dosedaj, se je resolucija sprejela. Nato je sodrug Kristan Anton poročal o stanju angleške strokovne in konsumne organizacije. I ovedal je bridko resnico, da so delavci svojega žalostnega položaja sami krivi, ker ne pojmujemo gesla: »Sloga jači, nesloga tlači«. Omenil je tudi dopis v »Slov. Narod«, kjer se neko revšje zaletava v zaupnike rudarjev, ki store v vsakem pogledu svojo dolžnost, med tem ko si inteligentni narodni delavci niso niti upali resolucije glede na zboljšanje akorda podpisati še manj pa jo k ravnatelju nesi. Ta inteligenca, ki je v enem letu s Koželjem skupaj zapravila pri delavskem konumu kron 69.000 (reci: šestdeset tisoč in devet) si upa napadati ljudi, ki so v resnici neustrašeni in poštenj skozinsko. Dopisuna seveda boli, ker so rudarji začeli uvidevati, da se le s pomočjo dobre organizacije da zboljšati bedni položaj in da so tudi shodi bili tako ogromno obiskani kot nikdar poprej. Omenjal je tudi rudniški magacin, kjer je ravnatelj Leiler takoj prepovedal dati živila, češ da ne bodo mogli stavkati. Nekemu rudarju, ki je bolan in je poslal po nekaj moke, maže in krtačo so enostavno moko črtali; mažo in krtačo pa so mu dali češ sedaj se pa maži če boš lačen, okoli ust. Končujo je še sodrug Malovrh pozval zbrane rudarje, da naj se nauče iz tega gibanja kaj je vredna dobra organizacija in kaj bi se dalo vse doseči potom krepke organizacije. Na vas rudarji je sedaj, kako si boste zboljšali položaj. Tarnati, v gostilni kritizirati, to ne pomaga nič. Ena misel naj vas prešinja in to je klic: Vsi v Unijo rudarjev! Kdor ni organiziran, je škodljivec sebe, svojih otrok in vseh tovarišev.

— **Klerikalna demonstracija v graškem gledališču.** V graškem gledališču v takozvanem »Franzenstheateru« so v ponedeljek predstavljali Brivoxo »Čudotvorno sliko«. Klerikalci so že naprej sporočili, da takega »zasmevanja Marijinega češčenja v Velikem tednu ne dopuste in bili so tudi toliko predrzni, da so šli v ponedeljek k predstavni zgačo delat. Gledališče je bilo popolnoma razprodano. Na galerijah in v parterju je bilo vse polno klerikalnih dijakov, duhovnikov, članov mladeniških društev in terciark. Dasi je bilo pred predstavo vse mirno je bilo vendar jasno, da so popi svojo grožnjo mislili resno in da pride do demonstracij. 1. in 2. dejanju je sledilo viharo, zmerom se ponavljajoče ploskanje. Pri prizoru v 3. dejanju pri katerem hčerki kmeta Kirchlerja, Neža in Želika, v postelji med seboj klepetata, pa zakliče naenkrat neki bogoslovac v parterju: »Fuj!« To je bil očitiden signal za pričetek gnusne demonstracije, ki je nato sledila. — Klerikalni študenti, duhovniki mladi fantje in ženske so začele na galeriji zvižgati z raznimi, večjimi ali manjšimi piščalkami, ki jih je bila ta od popov najeta družba prinesla seboj. Razume se, da je bilo vse ostalo občinstvo nad to ordinarno demonstracijo strahovito razburjeno, odgovarjalo je z burnim aplavzom in ko klerikalne demonstracije je ni hotelo biti konec, so brezobrazne paglavce kratkoma drug za drugim postavili pod kap. Policija si je dvajset oseb, med njimi tri duhovnike in nekatere ženske zabeležila, na kar so jo demonstranti urnih krač popihali. Celo krščanske »Device« se nahajajo med zapisanimi. — Po kakih 10 minutah, ko se je razburjenost med občinstvom zopet poglobila, se je igra nadaljevala. Naravnost smešno je, če se delajo klerikalci žaljene v svojih verskih čustvih zaradi tako nedolžne komedije na kateri gotovo stroga cenzura ni našla nič koščkega. Toda ti klerikalni fantalini menda mislijo, da smejo tudi drugim predpisovati svoj perverzni okus.

— **Nečuvna lopovščina klerikalnega duhovnika.** Kakšne brezsrčnosti si lahko še dovoljujejo popje v Avstriji, dokazuje sledeči dogodek: V jeseni lanskega leta je stopila pri klerikalnem posestniku Haßlerju, p. d. Dorfeberju v Gratkornu na Štajerskem v službo 13letna deklica, sirota, ki so jo bili ravnokar vzeli iz Marijinega samostana v Gradcu. Letos v prvi spomlad pa se je po njenih prijateljicah izvedelo, da jo je posestnikov sin oskrnil. Obdolženec je prišel že v preiskavo in že se je zdelo da bo zadeva šla svojo pot in da bo klerikalni kmečki sin dobil za svoje sramotno dejanje tudi zaslužen kazni. Kdor je to mislil, je pozabil, da smo v Avstriji, kjer najdejo klerikalni svinjari še zmerom mogočne zaščitnike. V Gratkornu je bil kaplan pater Benedikt tisti zaščitnik, ki se je z vso močjo zavzel za klerikalnega oskrunjevalca. Komaj je bila zadeva znana in Haßler v nevarnosti, da bo kanovan, pa se je podal kaplan k gospodinjini imenovane sirote, ki je bila med tem časom seveda zapustila čedno službo, in je dekle na najpodlejšje načine sumničil in obrekoval. Slikal jo je za lažnjivo in pokvarjeno, in gospodinjini sporočil, da bo moralo dekle zopet nazaj v samostan. Jasno je, da se je hotela s tem omajati verodostojnost zapeljane sirote ali pa s tem, da se jo odrine zopet v samostan, spraviti glavno obremenilno prič-

s poti. V samostanu bi namreč že skrbeli, da se priča primerno »obdela«. Ker se je pa dekle balo in branilo priti zopet v samostan, so se gospodinja in sosedni zanj zavzeli in izgledalo je že, da se bo čedni načrt pobožnega duhovnika vendarle izjalovil. Toda pater Benedikt ni odnehal; z največjo energijo je nadaljeval svojo obrekovalno kampanjo proti zapuščenim siroti ter jo brezobzirno preganjal. Za način njegovega boja daje lep zgled sledeči slučaj: Najprej je dekle prisilil, da je prišla k njemu na spoved, ko pa je drugi dan z ostalimi tovarišicami prišla k obhajilu in pokleknila k Gospodovi mizi, jo je kaplan vprico ostalih otrok zapodil ter obhajilo odrekal!!

Dva dni nato je prišla civilno preoblečena nuna k šolskemu slugi, kjer je deklica stanovala, in izjavila, da jo mora na ukaz predstojnice graškega Marijinega samostana vzeti s seboj. Rodbina šolskega sluga si ni vedela kako pomagati. Ustrašila se je ter se je udala. Sestra pa je spravila ubogo siroto zopet v samostan, kjer bo morala gotovo delati »pokoro« zato, ker je postala žrtev klerikalnega pohotnega, — Da pa temu podlemu preganjanju postavi krono in klerikalnega pohotnega gotovo izreže, je pater Benedikt ovidal na drž. pravdnitvo sina nekega delavca, ki se je za dekle zavzel, dolžeč ga, da je on z dekletom kaznjivo občeval. To je naravnost pekleni načrt, toda upati je, da se ta hudobna mreža raztrga in najde pravica svojo pot, tembolj ker se je oglašila še druga oseba, ki je bila slučajno priča dogodkov na Haßlerjevem škedenju. In ta priča slika dogodek ravno tako, kakor ga je zapeljano dekle opisovalo svojim prijateljicam. Ta dogodba zopet enkrat kaže, kakšnih sredstev se poslužujejo klerikalci, če gre rešiti kakšnega klerikalnega lopova pred zaslužen kaznijo.

— **Razstava ilustracij k romanu poljskega pisatelja Henrika Sienkiewicza** ostane v Ljubljani do 14. t. m. Razstavljenih je nad 70 večinoma velikih oljnatih slik v Mestnem domu. Vstopnina 1 K, za delavce 40 vinarjev.

Vestnik organizacij.

Glavni odbor »Vzajemnosti« ima v četrtek zvečer ob 8 v društveni pisarni z nadzorstvom skupno sejo. Vabljeni so tudi odborniki in nadzorniki iz prejšnje dobe.

Odborova seja lesnih delavcev bo v četrtek dne 4. t. m. točno ob 6. zvečer v društvenem lokalu, B a b s e k.

Delavsko gibanje.

— **Kaj je s poboljški za južne železničarje?** V smislu znane okrožnice iz leta 1907. je uprava južne železnice obvezana, da izvede vse poboljške, ki jih uživa osebe državne železnice, v nekem obsegu tudi za svoje uslužbenice. Minulo nedeljo je bilo v to svrhu v železniškem ministru pod predsedstvom železniškega ministra posvetovanje zastopnikov vlade in uprave južne železnice. Po daljših razpravah se je doseglo popolno sporazumljenje glede na smer, v kateri naj se giblje tozadevna akcija, kakor tudi o tarifarni reformi.

— **Firma Jax & sin v Ljubljani** je na vlogo svojim delavcem zvišala mezd za dve kroni na teden. Dalje je skrajšala delavni čas v zimskem času za pol ure ter dovolila dopust. Razzuntega plača firma za svoje delavce tudi bolniško blagajno. Pogodba, ki vsebuje te določbe velja za dve leti, eventualno dalje po eno leto, če se vsaj mesec dni pred potekom nobena stranka ne odpove.

— **Za tobačne delavce.** Do sedaj so bili dopusti poročni odvisni od zdravniškega mnenja tovarniških zdravnikov. S tem so bila odprta vrata največji samovoljnosti. Da se temu nedostatku odpomore, je predlagal sodrug Glöckel v odseku za državne nastavlence, da se dovoli vsem poročnicam osemredni dopust, ne da bi s tem počitni dopust trpel kako izgubo. Ta predlog je bil v odseku in pozneje v zbornici sprejet v obliki resolucije. Kakor čujemo, ima v bližnjih dneh iziti naredba finančnega ministrstva, ki bo uredila to zadevo v smislu Glöcklovega predloga. — Že pred dvema letoma so bili onim tobačnim delavkam, ki so pred letom 1897. dopolnile desetletno službeno dobo, in so potem vsled boleznj izstopile iz tobačne tovarne, odvzeti dokumenti z obljubo, da se jim bo dovolila milostna pokojnina v višini pokojninskih pravic. Opetovano je organizacija tobačnih delavcev v tej zadevi posredovala na pristojnih mestih in prosila za končno rešitev. Pred štirinajstimi dnevi pa je sodrug Glöckel ponovno govoril s finančnim ministrom in ga spominjal pri tej priliki na grozno bedo teh delavskih kategorij. Sedaj pa imajo tudi te delavke priti do svojih pravic. V prihodnjih dneh se bo predloženim prošnjam v polnem obsegu ugodilo. — Naši klerikalci bodo seveda hoteli, da se okitijo s pavijim perjem in bodo vse te uspehe brž pripisali svojim poslancem.

— **Železarska stavka v Bosni.** V železarskem podjetju v Varesu je izbruhnila stavka.

Ogrska kriza v parlamentu.

Budimpešta, 2. aprila.

Danes sta imeli obe zbornici seje. V gospodski zbornici je vlada hitro opravila, kar je imela; tukaj so preblagorodni mameluki vzeli njegove »patriotične« izjave s primernim »navdušenjem« na znanje. V poslanski zbornici so govorili sami opozicionalci. Debata se pa ni končala, temveč se jutri nadaljuje. Postaja pa že deloglasna, ker so vsi govori podobni. Ali treba je izpolniti čas do praznikov. O tem nihče več ne dvomi, da ne ostane Khuenu nič drugega kakor razpustiti državni zbor; baje ima dekret za to že v žepu. Justhova stranka je pripravljena, da nadaljuje obstrukcijo, in v Košutovi stranki je popolnoma utrjeno razpoloženje, da se pridruži tej taktiki. Zlasti se hudejejo Košutovci nad grofom Andrássyjem, ki je včeraj brezpogojno odobral Khuenovo ravnanje. Sicer je tukaj razširjena govorica, da se vrača nadvojvoda Fran Ferdinand na Dunaj zaradi predstoječe demisije vojnega ministra Auffenberga, ki se baje ne prikaže več v delegacijah. Sejo v poslanski zbornici odvarja predsednik Navay.

Nadaljuje se debata o imenovanju ministrstva.

Posl. Bakony (Justhovec)

pravi, da je največja nesreča za ustavo, če se postavlja suverenost krone v nasprotje s suverenostjo naroda. Dežela bo vztrajala na svojih pravicah in skrivnostne grožnje, s katerimi bi min. predsednik rad olepsal svoje ravnanje, bodo zamrle brez učinka. Od nadvojvode, ki je poklical na prestol, ne moremo pričakovati, da ne bo izpolnjeval zakonov, ki določajo njegove dolžnosti in pravice.

Geza Polonyi

se pridružuje Košutovemu predlogu, govori o kronskih pravicah in kritizira glasove o preteznem odstopu vladarja. V monarhični državi je nemogoče, da imenuje vladar ministrskega predsednika, ki izjavlja v parlamentu, da je v nasprotju s kraljevimi nazori. Kaj bi danes storil domobranski minister, ko niso dovoljeni rekruti, če bi dobil od kralja nalog, da naj pokliče nadomestne rezerviste zaradi eventualne mobilizacije? (Veselosť.)

Predsednik: Kličem posl. Sümegyija na red, ker je napravil medklie, da živi kralj od milosti naše stranke.

Pri opoziciji nastane zaradi tega velik hrup.

Predsednik: Kličem na red posl. Polonyja, ker je dejal, da dežele, v katerih vlada kralj, niso akcijske družbe, kjer se lahko meni nič tebi nič odstopi od vodstva.

Desy (Justhovec).

Zdaj ne gre za krizo vlade, temveč za krizo naroda. Žrtve, ki jih je doprinesel grof Khuen, bodo brez uspeha. Razdalja med krono in narodom se je povečala. Njegova stranka bo z vsemi sredstvi preprečila brambno reformo. Debata se nadaljuje jutri.

Gosposka zbornica

je imela ob 4. popoldne sejo, na kateri je Khuen govoril enako kakor včeraj v poslanski zbornici. Njegova izjava se je vzela na znanje.

IV. jugosl. umetniška razstava v Belgradu.

Dne 2. t. m. je posetil podpisane delegat za IV. umetniško razstavo v Belgradu kipar g. prof. Roksandič iz Belgrada in stopil z njimi v dogovor glede udeležbe slovenskih umetnikov na omenjeni razstavi. Na podlagi dogovorov z delegatom IV. jugoslovanske umetniške razstave se je sklenilo, da se slovenski umetniki udeležijo iste. Pogoji za udeležbo na razstavi so:

1. Umotvori naj se nepreklicno določijo do 25. t. m. na lastne stroške na naslov: »Umetniški paviljon« v Ljubljani.
2. Vse transportne stroške od Ljubljane do Belgrada, oziroma Sofije in nazaj plača »Osrednji odbor IV. jugoslovanske umetniške razstave v Belgradu«.
3. Vse do imenovanega dne doposlane umotvore presodi dne 26. t. m. posebna jury, ki zavrtnjena dela vrne pošiljateljem na lastne stroške.
4. Razsojevalna jury se v prihodnjih dneh objavi v slovenskem časopisu.
5. Vsak umetnik lahko doloži največ 10 umotvorov.
6. Vsak umetnik, ki se želi udeležiti razstave, mora najkasneje do 15. t. m. prijaviti svoje umotvore z navedbo velikosti (z okvirjem in prodajalno ceno) na naslov pripravljalnega odbora v Ljubljani.
7. Razstava se v Belgradu odpre v maju mesecu ter bo trajala 1 do 2 meseca. Po zaključku belgrajske razstave se vsi umotvori razstavijo na V. jugoslovanski umetniški razstavi v Sofiji.
8. Vse dopise in prijave je pošiljati na naslov »Pripravljalni odbor za IV. in V. jugoslovansko umetniško razstavo, Ljubljana«.

V Ljubljani, dne 3. aprila 1912.

Za pripravljalni odbor:

Ferdo Vesel, Rihard Jakopič, M. Sternem, Ivan Vavpotič.

ZADNJE VESTI.

HRVAŠKA KRIZA.

Cuvaj komisar?

Zagreb, 3. aprila. Danes poteče rok, ko se morajo po zakonu razpisati saborske volitve. Razglas bi morale objaviti današnje »Narodne Novine«. Doslej ni še nič gotovega znano, če se to zgodi. Tembolj pa se utrjuje vest, da bo Cuvaj imenovan za kraljevskega komisarja. Razen uradnega lista se je včeraj vse časopise bavilo s temi glasovi, katerim se je začelo tembolj verjeti, ker je Cuvaj zopet poklical 150 žandarjev v Zagreb. V mestu je vse mirno, zadnji čas ni bilo nobenih demonstracij, niti shodov ne; ta žandarska mobilizacija je torej skrajno sumljiva. Odkar je Cuvaj ban, je bilo doslej dvakrat taka žandarska četa v Zagrebu, prvič ko je razpustil sabor, ki se sploh še ni bil sešel, drugič pa ko je začel prepovedovati vse shode in povzročil velike demonstracije. Z Dunaja se je baje potrdila vest, da bo Cuvaj imenovan za komisarja, ker je ogrski vladni znano, da je pri volitvah opoziciji zmaga na celi črti zagotovljena.

Tomašič in Cuvaj.

Zagreb, 3. aprila. Včeraj je bila pri vladi pod Cuvajevim predsedstvom daljša konferenca, katere se je udeležil tudi bivši ban Tomašič. Kaj so tam razpravljali, se ne ve.

OBSTRUKCIJA V GRAŠKEM OBČINSKEM SVETU.

Zmaga socialnih demokratov.

Gradec, 3. aprila. Nakana meščanske občine graškega občinskega sveta, da si pomaga

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

iz finančnih težav z najemnim vinarjem, ki je nadvse držen atentat na revno prebivalstvo, se je po več kakor dvamesečnem boju razbila ob odločnosti socialno demokratičnih občinskih svetovalec. Nemškonacionalna večina je na predvčerajšnji seji podala izjavo, ki obupano priznava ponesrečenost atentata na ljudske žepce, nakar je župan še sporočil, da bo obvestil o vsem položaju pristojno oblast ter je zaključil sejo. Vsled tega se občinski svet razpusti v najkrajšem času, njemu bo sledil vladni komisar in razpis volitev iz vseh treh razredov. Poraz protiljudske meščanske večine je popoln.

ZASEDANJE DELEGACIJ.

Budimpešta, 3. aprila. Kakor se sliši, se snideta delegaciji po veliki noči na kratko zasedanje, da se podaljša proračunski provizorij na 3 mesece. Redno delegacijsko zasedanje bo baje poleti na Dunaju.

ŽELEZNIŠKA NEZGODA.

Vlakovodja težko poškodovan.

Budimpešta, 3. aprila. Včeraj ob 4 zjutraj je skočil v Novi Pešti s tira tovorni vlak št. 1455. Vagoni so se prevrnili in se poškodovali. Vlakovodji je odtrgalo roko in zmečkalo nogo. Vozovi leže na glavnem tiru in ovirajo promet.

BOSANSKI CIVILNI ADLATUS VPOKOJEN.

Sarajevo, 3. aprila. Civilni adlatus baron Benko stopi poleti v pokoj.

STAVKA AMERIŠKIH RUDARJEV.

Berlin, 2. aprila. Iz Novega Jorka poročajo: V severni Ameriki stavka 700.000 premarjarjev, ki razpolagajo z velikanskim stavkovnim zakladom.

GIBANJE ČEŠKIH RUDARJEV.

Mir.

Mostec, 3. aprila. Rudniški lastniki so dovolili izboljšanja. Centralni stavkovni odbor je vsled tega sklenil, da pozove na današnjih shodih premogarje na severozahodnem Češkem, naj sprejmejo izboljšanja in zopet prično z delom. S tem je stavka pri kraju.

Izboljšanja.

Mostec, 2. aprila. Včeraj so se posvetovali pooblaščenec rudniških podjetnikov v Mostecu in Teplicah vprico sekcijnega šefa Homanna in ministra za dela Trnke o rudarskih zahtevah in obvestili stavkovni odbor o uspehu posvetoovanja. Dovolili so 10 do 30 vinarjev povišanja mezde na šilt, kar je približno osem odstotno povišanje sedanje plače. Nadalje so izjavili podjetniki, da takoj povišajo starostno službeno doklado oženjenim rudarjem za dve kroni in da uvedejo starostno službeno doklado za samske rudarje, ki je doslej niso dobivali. Ta izboljšanja se raztezajo na 22.000 do 27.000 delavcev. Okolo 5000 rudarjev, ki so zaposleni v manjših obratih, ne pride v poštev, ker se dotični podjetniki niso udeleževali pogajanj. Pričakujejo pa, da tudi ti podjetniki dovoli enake poviške. Na podlagi teh poviškov je sklenil stavkovni odbor po vsestranskem temeljitem pretehtanju položaja, da svetuje delavcem v Komotavi, Mostecu in Teplicah, naj prenehajo s stavko. Stavkovni odbor apelira na solidarnost in disciplino rudarjev. Jutri bodo po vsem okrožju veliki shodi in v četrtek se zopet začne delo. Neizpolnjene zahteve, minimalne mezde in osemurni delavnik, naj se dosežejo postavnim putem. Obenem pozivlja resolucija stavkovnega odbora vse rudarje na pristop v organizacijo, ki more edina ohraniti dosedanje pobojske in priboriti nove zahteve. Ta sklep se je izročil sekcijnemu šefu Homannu.

ITALIJANSKO-TURŠKA VOJNA.

Blokade.

Perim, 3. aprila. Italijanska bojna ladja »Piemonte« je uradno naznanila od 1. aprila naprej blokado važnih mednarodnih pristanišč Lohaj Kamerana in Salifa, kjer so turški solni rudniki. Italijani so ustavili blizu Lohaja angleški parnik »Woodcock« in ga prepeljali v Masvo. Kabel med Kamaronom in arabsko celino so Italijani prerežali.

Boji pri Torbuku.

Torbuk, 2. aprila. Tudi sinoči so turško-arabski oddelki često motili s streljanjem delo na novi utrdbi. Italijansko topničarstvo in pehota sta jih prepodila. Turško-arabske izgube so neznane, ker so bili v varnih postojankah. Na italijanski strani je bil ranjen en vojak.

ŽENSKA VOLILNA PRAVICA.

Aktivna in pasivna volilna pravica na Švedskem.

Stokholm, 3. aprila. V državnem zboru je predložila vlada včeraj zakonski načrt o politični volilni pravici žensk. Zakonski načrt namerava uvesti aktivno in pasivno volilno pravico za žene v enakem obsegu kakor jo imajo moški.

STAVKA TESARJEV V SEVERNI AMERIKI.

15.000 tesarjev v stavki.

London, 3. aprila. »Times« poročajo iz Novega Jorka: V Čikagu stavka 15.000 tesarjev, da si pribore višjo mezo. Stavka je zadela 140 milijonov mark vredna stavbna dela. Podjetniki se boje, da se gibanje še razširi.

OBSOJENA TRUSTA.

Novi Jork, 2. aprila. Najvišje sodišče je izreklo včeraj sodbo, ki potrjuje pravomočnost protitrustovske postave v državi Misuri in odobrava postopanje države, ki je prepovedalo poslovno obratovanje petrolejskima trustoma Oil Company of Indiana in Oil Company of New York in je

naložila obema družbama po 50.000 dolarjev globe.

PREDSEDNIK REPUBLIKE EKVADOR.

Quito, 3. aprila. Za predsednika južnoameriške republike Ekvador je bil izvoljen general Leonida Plaza.

Odgovorni urednik Fran Bartl
Izdaja in salaga založba Zarje.
Tiske Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Zahvala.

Podpisani se kar najtopleje zahvaljujemo vsem onim, ki so počastili našo ljubljeno mater

Josipino Kogej

s svojo udeležbo pri zadnjem spremstvu. Posebno pa se zahvaljujemo njenim pogrebem za njih dobroto.

Žalujoča rodbina Kogejeva.

Preklic.

Podpisanec obžalujem vse sumničenje in žaljive besede, ki sem jih govoril o odboru bratovske skladnice in Idriji in izjavljam da so neresnične in se častitemu odboru najtopleje zahvaljujem, da je odstopil od nadaljnjega sodnijskega postopanja proti meni ter se zavežem poravnati vse sodnijske stroške in stroške tega preklica.

V Idriji, dne 23. sušca 1912.

Jernej Vončina
vpokojeni rudar.

Naznanilo.

Podpisana naznanjam slavnemu občinstvu v Trbovljah, da sem otvorila v Lokah v hiši gospoda Martina Juvana

kemično čiščenje vsakovrstnih oblek

za katera dela se slavnemu občinstvu najtopleje priporočam. Snažim in perem moške in ženske obleke po najnižji ceni.

S spoštovanjem

Antonija Bašič.

Kavarna „Central“.

Danes in vsak dan koncert

dunajskega dam. elitnega orkestra.

Z velespoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

3

zlati nauki!

za zdravje želodca!

Kdor s „FLORIAN-om se krepi,
Zmeraj dober tek ima!

Če želodec godrnja,

Pij „FLORIAN-a“, pa neha

Ni otožen, ni bolan,

Ta, ki živi

Postavno varovano.

Brez konkurence!

Krasne novosti spomladanskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Hotel Tratnik

„Zlata kaplja“

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 27
v bližini kolodvora.

Lepe zračne sobe. — Priznana fina kuhinja. — Izborno pijače. — Nizke cene.

Lepl gostilniški prostori in povsem na novo urejeni velik senčnat vrt.

Dobro računale!

In prav izvolila so ona gospodinja, ki uporabljajo kot pridatek za kavo v svojem gospodinjstvu pravega : Francka : „s kavnim milnecem“ iz zagrebske tovarne. — Kakovost pravega : Francka : se je mnoga desetletja kot najbolj ugajajoča, njegova zdatnost kot najkrepkejša izkazala.

Hiša se prodaja

v Jenkovi ulici šte. 16 (Stari Vodmat) v Ljubljani.

Kupujte „Zarjo“.

Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici

naznanja slavnemu občinstvu, da je preskrbela svoje prodajalne

v Trstu, Via Barriera vecchia 38 in Via dei Rettori 1 in v Gorici, na Starem trgu 1 (na vogalu Rabatišča)

s svežim poletnim, črnim in barvanim obuvalom ličnega kroja in dela ter finega in trpežnega usnja.

Zato se priporoča za obilen obisk ob priliki bližnjih Velikonočnih praznikov.

Ali ste že pridobili našemu listu kakega novega naročnika?

Konfekcijska
trgovina

Maček & Komp.

Založniki c. kr. priv. južne žel.

Ljubljana, Franca Jožefa cesta šte. 3.

priporoča veliko izbiro spomladanskih novosti za gospode in dečke.

Strogo reelna postrežba.

Najnižje cene.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

Obvestilo.

Vrnivši se ravnokar z Dunaja od nakupa modelov ter najnovejšega nakita za klobuke, si dovoljujem častitim damam naznaniti, da otvorim v teku tega tedna popoldna nova

modni salon

v Ljubljani na Glavnem trgu, Pred Škofijo 21, II. nadstropje ter se za nadaljno naklonjenost najdaneje priporočam.

S spoštovanjem

Vivod-Mozetič.

Sprejemajo se tudi vsa popravila klobukov.